

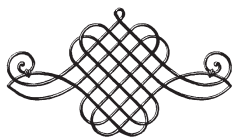
ІНСТИТУТ ЛІТЕРАТУРИ ІМ. Т. Г. ШЕВЧЕНКА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

БІБЛІОТЕКА
СВІТОВОЇ
ЛІТЕРАТУРИ

Ремон
КЕНО

ЗАЗІ В МЕТРО
■
ВПРАВИ ЗІ СТИЛЮ

Переклад з французької

ХАРКІВ
«ФОЛІО»
2014

I

«Ішовонотаксмердить?» — у розпачі подумав Габрієль. Не може бути, щоб люди ніколи не милися. У газетах пишуть, що в Парижі ванна є тільки в кожній десятій квартирі, це може бути, але ж можна покупаця й без. Оці всі люди коло мене, схоже, не дуже захоплюються миттям. З іншого боку, це не саме брудне місце в Парижі. І всі вони тут випадково. Не може ж бути, що від людей, які зустрічають поїзди на Аустерліцькому вокзалі, пахне гірше, ніж від тих, хто зустрічає на Ліонському. Не, такого не може бути. І все-таки, який запах!

Габрієль елегантно висмикнув з-під манжета шовкового носовичка бузкового кольору і приклав собі до кирпи.

— Що це смердить? — голосно сказала якась тітка.

Вона, звичайно, мала на увазі не себе, промовляючи такі слова, в цьому вона зовсім не була егоїсткою, вона мала на увазі запах, який издавав оцей от добродій.

— Це, мамаша, — відповів Габрієль, який по слово далеко не ходив, — це «Легіонер», дікалон марки «Ідіор».

— Це неприпустимо — отак псувати повітря, — наполягала матрона, впевнена у своїй правоті.

— Як мені здаецця, мамаша, ви думаєте, шо ваш натуральний запах наводіть на мисль про троянди на пероні. Так тоді ви дуже, дуже сильно, мамаша, помиляецеся.

— Ти чуеш? — спитала тітка у жевжика, який стояв поряд із нею і, мабуть, мав право залазити на неї на законних засадах. — Ти чуеш, як цей кабан нешанобливо зі мною розмовляе?

Жевжик зважив на габарит Габріеля і подумав: ого, який здоровань, але всі здоровані добряги й ніколи не користуються своєю силою, бо це було б нечесно з їхнього боку. І він гордо вигукнув:

— Ти смердиш, як кабан!

Габріель зітхнув. І знову насильство. Його невідворотність викликала у нього огиду. З часу первісного олюднення нема йому ні кінця, ні краю. Але ж, що треба, те треба. Він же не винен, що завжди саме слабаки мішають нам жить. Проте він усе ж вирішив дати жевжику шанс.

— Ану повтори, — сказав він.

Здивований, що цей бурмило ще й уміє будувати речення, жевжик відточив отаку-от гідну відповідь:

— Шо, ану повтори?

І залишився дуже задоволений своїм формулюваннячком. Та лобур і далі насувався на нього і, нахилившись, прорік отаку восьмискладову монофразу:

— Тошотитікошоляпнув...

Тепер жевжик злякався. І заходився нашвидкуруч клепати собі риторичного щита. І те, що він зметиковав, скидалось на александрин:

— Хто вам дозволив тикати мені так грубо і вульгарно?

— Засранець, — просто відповів Габріель.

І підніс руку, наче збирався затопити співрозмовникові в пику. Той, не наполягаючи, зник між ногами людей у натовпі. Йому дуже хотілося плакати. Аж ось, на щастя, до перону підходить потяг, що змінює пейзаж. Пахуча публіка спрямовує сповнені надії погляди на прибулих, які потягнулися від вагонів. Першими швидко чимчикують ділопути, з самими портфелями і з таким виразом, наче вони вміють користуватися залізницею краще від інших.

Габріель дивиться вдалечінь, звісно, жінки десь там, вони баряться, вони завжди баряться, жінки, аж ні, не знати звідки вигулькує дівчисько і каже йому:

— Я — Зазі, а ти, схоже, мій дядько Габріель.

— Це саме я, — відказує Габріель благородним тоном. — Так, я — твій дядечко.

Дитина шкіриться. Габріель чемно усміхається, бере її на руки, підносить до свого рівня, цілує в щоку, вона відповідає йому тим же, і він ставить її на землю.

— У тебе класний пархвум, — каже дитина.

— «Легіонер», від «Ідіора», — пояснює колос.

— А ти мені трохи помажеш за вушками?

— Це пархвум для чоловіків.

— О, ви вже познайомилися, — каже, нарешті підбігши, Жанна Дешалаво. — Ти ж погодився взяти її, то приймай.

— Домовились, — сказав Габріель.

— На тебе можна покластися? Щоб мені її тут не знасилували всією сім'єю, в Парижі!

— Ну, що ти, мамуля, ти ж минулого разу сама вчасно приспіла.

— Ну то щоб такого більш не було, — наполягала Жанна Дешалаво.

— Можеш спати спокійно, — запевнив Габріель.

— Добре, тоді зустріч тут же, післязавтра, поїзд у шість-шіїсят.

— На пероні, — уточнює Габріель.

— Натюрліх, на пероні, — відказує Жанна Дешалаво, бо вона теж була окупована. — А як, до речі, твоя жінка?

— Дякую, добре. Ти зайдеш?

— Не встигну.

— Вона завжди така, коли в неї є любась, — пояснює Зазі, — повністю забуває про сім'ю.

— Па-па, доцю. Бувай, Габі.

І вона зникає.

Зазі коментує події:

— Втюрилася.

Габріель стенає плечима. І нічого не каже. Він бере Зазійчин чамайданчик. І тепер він щось каже.

— Ну, поїхали, — каже він.

І він суне вперед, розкидаючи ліворуч і праворуч усе, що потрапляє йому під траєкторію. Зазі галопом ледве встигає за ним.

— Дядьо! — гукає вона. — А ми поїдем на метро?

— Не.

— Як це — не?

Вона зупиняється. Габріель теж гальмує, обертається, ставить чамайданчик і починає втирати.

— Кажу ж тобі: не. Сьодні нічо не буде. Страйк.

— Який страйк?

— Такий страйк! Забастовка! І метро, глибоко притаманне Парижу, спить під землею, бо його працівники поскидали формені кашкети й покинули роботу.

— Гади! — заволала Зазі. — Паразити! Таке запаadlo мені зробить!

— Вони зробили це не тільки тобі, — з цілковитою об'єктивністю зауважив Габріель.

— Плювать! Це ж я тепер не можу катаця на метро. А я була така щаслива і раділа, і взагалі, що нарешті покатаюся на метро. Йо-майо, блін!

— Треба зрозуміти їхні мотиви, — сказав Габріель, судження якого часом забарвлювалися томізмом з певним відтінком кантіанства.

І переходячи у косуб'єктивний план, додав:

— Нумо ворущись: нас у таксі чекає Шарль, отам.

— Шарлатан? Я знаю цей каламбур! — зі злістю вигукує Зазі. — Він є в мемуарах генерала Вермо!

— Та не, — каже Габріель, — та не, Шарль — мій дружбан, він робить на таксомоторі. Я нам його замовив якраз тому, що страйк. Тепер дійшло? Ходьом!

Однією рукою він хапає чамайданчик Зазі, а іншою — саму Зазі.

Шарль справді чекав на них, занурившись у читання газетної хроніки розбитих сердець у пошуку розради. Він шукав, причому вже не перший рік, кобіту в тілі, якій готовий був подарувати сорок п'ять вишень своєї весни. Але жінки, які писали до газети, здавалися йому чи гусками, чи чаплями. Чи